

IRTOSOLUTUTKIMUS, MUU

-Syto, 3053

- Tiedustelut:** Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, Sytologian tekniikka, puh. 044-7113486, Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482
- Yhteyshenkilöt:** Patologian erikoislääkäri Essi Ikonen (puh. 044-7113474, essi.ikonen@kuh.fi) ja klinikaylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044- 7113471, vesa.karja@kuh.fi).
- Indikaatio:** Kasvainten tai tulehdusten diagnostiikka.
Yleensä solututkimukset, joilla ei ole omaa elincohtaista tutkimusnimikettä, esimerkiksi bursa, silmä, iho ja nenä.
- Lähete:** Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, D360: OHJE-2013-02859)
- Lähetetiedoista tulee ilmetä näytteenottoindikaatio ja kysymyksenasettelu keskeisine kliinisine ja anamneesitietoineen, jotka voivat vaikuttaa näytteen tulkintaan. Aina on ilmoitettava, mitä näytteeksi on lähetetty. Jokaisen näytepurkin sisältö ilmoitetaan läheteessä selkeästi. Lähetetietojen tulee täsmätä lähetettävien näytepurkkien tietoihin. Esitietoihin tulee merkitä selvästi tieto näytteen mahdollisesta tartuntavaarallisuudesta tai infektiosta epäilystä (esim. hepatiitti, HIV, tuberkuloosi, prionitauti).
- Näyteastia:** Tiiviskorkkinen 50 ml näyteastia, joka sisältää 50% etanolia (25 ml) fiksatiivina (Tarra: Irtosolunäyte, 50 % etanoli). Fiksatiivia on oltava vähintään näytteen tilavuuden verran. Sivelyvalmisteita varten mattapäinen objektilasi, jonka hiospäähän potilas identifioidaan lyijykynällä ennen fiksointia. Sivelyvalmiste fiksoidaan välittömästi sumutteella (Cyt Spray Fixative) tai upotetaan 96% etanoliin vähintään 15 minuutiksi, jonka jälkeen näytteen on annettava kuivua noin 20 minuuttia ennen muovikoteloon pakkaamista.
Silmän lasiaistutkimukseen on erillinen ohje (OHJE-2019-00258).
Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.
- Näyte:** **Keuhkon harjanäyte:** Harjaus bronkoskopian yhteydessä. Koko saalis huuhdellaan fiksatiiviin (50% etanoli).
- Lasiaisneste:** Punktioneulalla saatua lasiaisnestettä sekoitetaan suhteessa 1:2 (1+1) erikseen valmistettavaan ravintoliuokseen (OHJE-2019-00258).
- Fossa douglas-huuhtelunestenäyte:** Punktioneulalla saatua näytettä otetaan 10 ml hepariiniputkeen ja sekoitetaan fiksatiiviin (50% etanoli).
- Perikardiumneste:** Punktioneulalla saatua näytettä otetaan 10 ml hepariiniputkeen ja sekoitetaan fiksatiiviin (50% etanoli).
- Vatsaontelon huuhtelu:** Huuhtelemalla saatua näytettä otetaan 10 ml hepariiniputkeen ja sekoitetaan fiksatiiviin (50% etanoli).
- Haima ja sappitiet:** Harjaus endoskopian yhteydessä. Koko saalis huuhdellaan fiksatiiviin (50% etanoli).
- ERCP-harjanäyte:** Harja katkaistaan ja laitetaan 50% etanolia sisältävään näyteastiaan.
- Mahan ja ruokatorven harjanäyte:** Sively lasille, välitön fiksaatio pikakiinnitteellä.

Näytteen säilytys ja kuljetus: 50% etanoliin fiksoidut näytteet säilytetään jääkaappilämpötilassa ja toimitetaan patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon huoneenlämpötilassa. Sivelynäytteet toimitetaan lasikotelossa patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon huoneenlämpötilassa. Lasiaisneste, joka on sekoitettu ravintoliuokseen, toimitetaan välittömästi patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon. Tarvittaessa natiivina tutkittava kihtikidenäyte toimitetaan laboratorioon mahdollisimman pian.

Menetelmä: Sytosentrifuugivalmiste tai sivelyvalmiste ja Papanicolaou – perusvärjäys. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, T343, SFS-EN ISO 15189:2013).

Tulkinta: Sytologian esitarkastaja tulkitsee näytteen, joka jälkeen patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella tarvittaessa lausunnon, jossa otetaan kantaa mm. maligniteettiasteeseen tai tulehdukselliseen reaktioon. Tutkimuksesta annetaan sytologinen diagnoosi ja soveltuvin osin Papa-luokka. Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan.

Virhelähteet: Niukka solumäärä alentaa tuloksen luotettavaa tulkintaa.

Tekotiheys: ma-pe

Tulos valmiina: 7 arkipäivän kuluessa näytteen saapumisesta (80%). Kiireellisenä pyydyt näytteet pyritään vastaamaan nopeammin.

Laatija, pvä: Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 26.8.2020

Hyväksyjä, pvä: Vesa Kärjä, 31.8.2020

Päivitetty, pvä: Essi Ikonen, Satu Remes, 21.7.2022

